

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta:	Martin Karlík
Téma diplomové práce:	Státní podnik a jeho majetek
Rozsah:	64 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce:	11. 11. 2016 tištěná verze i elektronická verze

Aktuálnost (novost) tématu

Problematicke státního podniku není v odborné literatuře v poslední době věnována dostatečná pozornost. Na aktuálnosti téma získává i s ohledem na nedostatečně propracovaný vnitřní systém řízení a kontroly, který se zákonodárce v letošním roce pokusil řešit novelou č. 253/2016 Sb.

Náročnost tématu (teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování, použité metody).

Téma je z hlediska náročnosti zpracování, pokud jde o rozsah právní úpravy, doktrinální zpracování a judikaturu, spíše obtížné. Není doktrínou zcela zpracováno, a i když státní podnik náleží do soukromého práva, je v jeho úpravě celá řada veřejnoprávních prvků. Pro správné uchopení tématu je tak nezbytná dobrá orientace diplomanta nejen soukromoprávní úpravě postavení právnických osob, ale i ve veřejnoprávní úpravě státních organizací.

Hodnocení práce

1) splnění cíle práce

Diplomant si vytkl za cíl práce „*zanalyzovat hospodaření s majetkem státních podniků, rozdělování majetku, pravidla pro nakládání s majetkem, jakož i právní regulaci jako celek a poukázat na případné nedostatky nebo naopak vyzdvihnout pozitivní změny přijaté novelou č. 253/2016 Sb.*“ Cíl práce není vymezen dostatečně určitě. Není zcela zřejmé, zda cílem diplomanta bylo zhodnotit, zda pravidla hospodaření se státním majetkem jsou funkční nebo ne. Pokud to cílem práce bylo, tak se diplomantovi bohužel tento cíl nepodařil naplnit. Základním důvodem je skutečnost, že práce v zásadě jen popisuje zákonnou úpravu a přebírá vysvětlení z důvodové zprávy k poslední novele. Diplomant si neklade v zásadě žádné problematické otázky a nehledá na ně odpovědi. Právní úpravu diplomant dostatečně neanalyzuje a nepodrobuje kritickému zhodnocení.

2) samostatnost při zpracování tématu

Nelze pochybovat o tom, že práce byla vypracována diplomantem zcela samostatně.

3) logická stavba práce

Struktura práce není zvolena zcela vhodně, což souvisí s tím, že si diplomant jasně nevytyčil, co má být cílem jeho práce, tj. na jakou otázku má jeho práce přinést odpověď. Není tak jasné, proč se v první kapitole zabývá vztahem zákona o státním podniku k zákonu o majetku státu a stranou ponechává vztah k občanskému zákoníku. Rovněž zaměření druhé kapitoly o etapách existence státních podniků a třetí kapitoly o orgánech státního podniku a jeho zakladateli přináší pochybnosti o jejich funkčnosti. Nelze pochybovat o tom, že pravidla o založení státního podniku a jeho zrušení či úprava postavení jeho orgánů mají význam pro hledání odpovědi na otázku, zda je systém správy státního majetku, s kterým státní podniky hospodaří, nastaven funkčně. Problematickým se ale jeví, jak diplomant přistoupil ke zkoumání vlivu této úpravy na hospodaření státního podniku. V obou kapitolách totiž jen

v základních rysech popisuje zákonnou úpravu, přičemž hospodaření s majetkem není středobodem jeho zkoumání. Teprve ve čtvrté kapitole se diplomant zabývá pojmem majetek státního podniku. Domnívám se, že by bylo podstatně vhodnější, aby se povahou státního podniku jako zvláštní právnické osoby a pojmem majetek státního podniku diplomant zabýval již v úvodních pasážích své práce. Pátá kapitola je z hlediska zvoleného tématu klíčová, jednotlivé podkapitoly na sebe ale nenavazují, resp. diplomant nedostatečně vysvětluje, proč vnitřní strukturu této kapitoly vystavěl právě takto.

4) hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu)

Téma je zpracováno převážně deskriptivně, analýza problematických otázek téměř absentuje. V zásadě se z práce nedozvíme ničeho, co nelze vyčíst ze zákona o státním podniku v platném znění v kombinaci s důvodovou zprávou k jeho poslední novele. Je škoda, že diplomant promarnil příležitost zabývat se základními otázkami se státním podnikem spojenými, tj. zda je důvodné, aby státní podnik jako zvláštní typ právnických osob existoval, či zda právo hospodaření, kterým je státní podnik nadán, má i v dnešní době své opodstatnění. Diplomant se rovněž mohl pokusit o komparaci státního podniku jako podnikatele s akciovou společností (jejím prostřednictvím se stát rovněž může podílet na podnikání), nebo se mohl pokusit o zařazení státního podniku do systému státních organizací. Konečně o tom, zda nějaká regulace je či není funkční, tj. vhodně nastavena, svědčí to, jakým způsobem jsou rizika rozdělena mezi dotčené osoby a jakým způsobem zákon poskytuje ochranu jejich legitimním zájmům. V souvislosti se státním podnikem je tak základní otázkou nejen ochrana státu jako zakladatele, ale i ochrana věřitelů. S výjimkou zmínky o ochraně věřitele u změny kmenového jmění, se diplomant ochranou věřitele nezabývá.

Dále si dovoluji připojit několik věcných poznámek k obsahu práce, které ale nemají vyčerpávací charakter. Na str. 3 je velmi nepřesné tvrzení týkající se novely hospodářského zákoníku, ohledně níž na str. 4 diplomant uvádí, že značnější obsahové změny nepřinesla (!). Na str. 6 postrádám návaznost posledního odstavce kapitoly 1.1 na předcházející text. Na str. 7 se diplomant zabývá dělením státních podniků, otázkou je, zda toto dělení je právně významné a jakou roli hraje při zpracování diplomantem zvoleného tématu. Není vhodné argumentovat důvodovou zprávou pro závěr, které z ministerstev má plnit roli zakladatele (str. 11). Nelze se ztotožnit se závěrem diplomanta o tom, že souhlas zakladatele se založením státního podniku je rozhodnutím orgánu veřejné moci podle § 126 odst. 3 obč. zák., nehledě k tomu, že diplomant tento závěr nijak neodůvodňuje (str. 12). Proč na str. 12 diplomant uvádí, že obsah zakládací listiny byl dán do souladu s požadavky zákona o obchodních korporacích; jakou zde vidí souvislost? A proč považuje za přínosné se vůbec obsahem zakládací listiny zabývat? Na str. 14 se diplomant zabývá důvody zrušení státního podniku zakladatelem. Neklade si ale vůbec otázku, jaký následek je spojen s tím, že zákon přikazuje zakladateli státní podnik zrušit a on tak neučiní. Na str. 17 se diplomant zabývá délkou likvidace státních podniků. To je sice chvályhodné, ale jím předkládaná data jsou nicneříkající. Čtenář se dozví, kolik ke konci kterého roku probíhalo likvidací, z textu ale již nezjistí, jakou dobu likvidace v průměru trvá a zda se tato doba liší od ostatních případů likvidace, jaké jsou příčiny dlouhodobosti trvání likvidací apod. Rovněž otázka zastoupení jedním likvidátorem při právním jednání mezi dvěma státními podniky v likvidaci na str. 18 by si zasloužila hlubší analýzu, pokud diplomant usoudil, že je významné se jí věnovat. Na téže a následující straně je řešena problematika majetkových převodů během likvidace, u níž diplomant odkazuje na probíhající soudní řízení, o němž referuje jen z informací poskytnutých Ministerstvem průmyslu a obchodu. Škoda, že nevyužil práva na svobodný přístup

k informacím, aby se o dané věci dozvěděl více a mohl ji právně zanalyzovat a zhodnotit. Tato pasáž je sice zajímavá, ale spíše než právně je zpracována žurnalisticky. Na str. 20 diplomant uvádí, jaká jednání jsou likvidátorovi zakázána při likvidaci státního podniku. Základní otázkou je, zda je tento zákaz nutný, zda lze vyjmenovaná jednání v rámci likvidace vůbec činit a konečně pokud dospěje diplomant k závěru, že ano, nevysvětluje, proč tato jednání mají být zakázána jen při likvidaci státního podniku a nikoli při likvidaci i jiných právnických osob. Zhodnocení na str. 21 nelze považovat za zhodnocení, protože diplomant se nezabýval srovnáním s předchozí právní úpravou ani srovnáním s obecnou právní úpravou. V kapitole 3. 1 až 3. 3 se ředitelem a dozorčí radou diplomant zabývá izolovaně, jen popisuje zákonnou úpravu, neanalyzuje ji ani nepropojuje s obecnou úpravou právnických osob obsaženou v občanském zákoníku. Navíc by bylo vhodné posoudit právní úpravu i z hlediska doporučení OECD pro řízení právnických osob s majetkovou účastí státu (to však v pramenech nemá diplomant uvedeno). Na str. 31 se diplomant zabývá péčí řádného hospodáře, nezkoumá ale, jakému standardu péče podléhal ředitel a členové dozorčí rady před poslední novelou. O péči řádného hospodáře nelze hovořit jako o zásadě. Proč na str. 32 diplomant uvažuje jen o žádosti o odvolání a ne o rezignaci? Na str. 33 se diplomant zabývá pojmem majetek státního podniku, chybí ale výslovné zdůraznění, že ve své podstatě jde o legislativní zkratku a že v majetku státního podniku je jen a pouze právo hospodaření a nic jiného, že žádnou jinou věc do svého vlastnictví státní podnik nabýt nemůže a nabývá ji do vlastnictví státu. Na str. 40 a násl. se diplomant zabývá pravidly pro nakládání s majetkem státu, nezabývá se ale tím, zda jde o pravidla adekvátní, tj. neprovádí srovnání s ostatními právnickými osobami v postavení podnikatele na jedné straně a s právnickými osobami veřejného práva (obce, kraje, příspěvkové organizace) na druhé straně, ani si neklade otázku, jaké následky jsou spojeny s nedodržením stanovených pravidel. Pokud jde o kontrolu státních podniků Nejvyšším kontrolním úřadem, bylo by vhodnější, aby zásadní výtky k hospodaření státních podniků byly uvedeny v úvodu práce a předmětem diplomantova zkoumání by bylo, zda jsou oprávněné a zda poslední novela zákona o státním podniku na ně reaguje vhodně a dostatečně, jinými slovy, zda již dosavadní právní prostředí neskýtalo právní nástroje k řešení vytykánych nedostatků.

5) práce s literaturou

Použité zdroje jsou v zásadě dostatečné. Přehled použitých pramenů neprošel konečnou revizí (např. dvakrát se v seznamu objevuje zákoník práce), název vyhlášek není uveden správně a ani není zřejmé, podle jakého kritéria byl seznam právních předpisů vytvořen. Jde-li o komentářovou literaturu, odkazy na komentář k obchodnímu zákoníku od nakladatelství C. H. Beck a na komentář k občanskému zákoníku a zákonu o obchodních korporacích od nakladatelství Wolters Kluwer v přehledu literatury nejsou provedeny správně. Nedostatky jsou i v citaci komentáře k občanskému zákoníku od nakladatelství C. H. Beck.

Jde-li o dodržení zásad odborné práce se zdroji, zaslouží si výtku, že odkazy na str. 5 nejsou částečně funkční. Nedostatky jsou i při citaci komentáře k občanskému zákoníku (např. poznámka pod čarou č. 27), kdy diplomant neuvádí konkrétního autora citované myšlenky. Obdobný nešvar se vyskytuje i u jiných kolektivních děl (např. dílo citované v poznámce pod čarou č. 38). Na str. 24 při citaci článku z časopisu Factor diplomant neuvádí autora, to článek žádného autora nemá?

6) jazyková a stylistická úroveň

Nařízení vlády se nepíše s velkým písmenem (str. 5). Zkratku právního předpisu lze používat jen ve spojení s konkrétním zákonným ustanovením, nikoli zcela samostatně (např. užívání

zkratky ZSP v celém textu práce pro zákon o státním podniku, srov. str. 5). Citace zákonných ustanovení patří spíše do textu než do poznámek pod čarou a má při ní být dodržen obecný úzus, což diplomant nečiní (srov. např. poznámky pod čarou č. 56 až 58 nebo 59).

7) úprava práce (text, grafy, tabulky)

Úprava práce je v zásadě standardní, vytknout lze psaní dat s nulou na před číslicí označující den nebo měsíc (např. str. 3 nebo 14). Chválím zařazení dvou tabulek; jen na okraj poznamenávám, že text by byl lépe čitelný, pokud by k odlišení hodnot byly zvoleny méně intenzivní barevné odstíny.

Otázky k zodpovězení při obhajobě

K zodpovězení při obhajobě předestírám diplomantovi k zamyšlení následující otázku:

Porovnejte postavení členů volených orgánů ve státním podniku a v akciové společnosti. Jaké závěry lze z tohoto srovnání vyvodit pro ochranu majetku spravovaného státním podnikem?

Zhodnoťte postavení třetích osob v právním styku se státním podnikem v porovnání s jejich postavením vůči akciové společnosti.

Závěrečné hodnocení

Práce vykazuje řadu nedostatků a její celková úroveň je slabá. Na průběhu obhajoby bude záležet, zda se diplomantovi podaří práci obhájit.

V Praze dne 6. prosince 2016

JUDr. Kateřina Eichlerová, Ph.D.
oponent diplomové práce